Η Ελληνική φύση κι οι γυάλινοι άνθρωποι (Φώτης Κόντογλου)

Categories : ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Date : 3 Ιουλίου, 2012

Ύστερα ἀπὸ πολλὴ ἀπαντοχή, ἦρθε τέλος πάντων ἡ ἄνοιξη. Ἄρχισε ἡ γλυκύτητα τοῦ καλοκαιριοῦ. Ἥλιος! Χαρὰ Θεοῦ! Ὅλα εἶνε χαρούμενα, ὁ οὐρανός, ἡ στεριά, ἡ θάλασσα, τὰ βουνά, τὰ δέντρα, τὰ ζῶα, τὰ πουλιά, οἱ ἄνθρωποι. Ἀκόμα κ᾽ οἱ ἄψυχες καὶ ψυχρὲς πέτρες σὰν νὰ μιλοῦνε, σὰν νὰ τραγουδοῦνε ἀπὸ χαρά. Τώρα δὲν ὑπάρχει κανένα ἄψυχο. Εὐχαριστοῦνε τὸν ζωοδότη ποὺ τοὺς δίνει τὴ ζωή, γιὰ νὰ χαίρουνται. Εὐχαριστοῦμε κ᾽ ἐμεῖς οἱ ἄνθρωποι τὸν Χριστὸ ποὺ ἀναστήθηκε, γιὰ τὸ μεγάλο δῶρο τῆς ζωῆς ποὺ μᾶς χάρισε καὶ γιὰ τὴ φλέβα τῆς χαρᾶς ποὺ ἀναβρύζει μέσα στὴν καρδιά μας, κ᾽ εὐφραινόμαστε ἀπὸ τὴν θαυμαστὴ πλάση του, μαζὶ μ᾽ ὅλα τὰ πλάσματά του. Σήμερα, σὰν νὰ μεταμορφωθήκαμε ὅλοι σὲ Ἀγγέλους, καὶ δοξολογοῦμε τὸν Κύριο, ποὺ εἶπε στὸν Ἰώβ: «Τὸν καιρὸ ποὺ γινήκανε τὰ ἄστρα, μὲ ὑμνήσανε μὲ τὶς φωνές τους ὅλοι οἱ Ἄγγελοί μου». Τώρα, τὸν ὑμνοῦν ὄχι μοναχὰ οἱ Ἄγγελοι, ποὺ τότε μονάχα ἐκεῖνοι εἴχανε πλασθῆ, ἀλλὰ κ᾽ οἱ ἄνθρωποι, κι᾽ ὅσα ἄλλα πλάσματα, πλασθήκανε ὕστερα ἀπὸ τοὺς Ἀγγέλους.

Ὁλόκληρη ἡ κτίση δοξάζει Ἐκεῖνον πού, μὲ τὴν παντοδυναμία του, τὴν ἔβγαλε ἀπὸ τὸ χάος κι ἀπὸ τὸ σκότος τῆς ἀνυπαρξίας. Κυττάζοντας αὐτὴ τὴν ἐξαίσια κτίση, ποὺ εἶνε στὸν αἰῶνα καταστολισμένη μὲ ἀμέτρητες χάρες, ὁ νοῦς μου πηγαίνει πάλι, αὐτὲς τὶς ἁγιασμένες ἀνοιξιάτικες μέρες, στὸν Θεό, ποὺ εἶπε στὸν Ἰώβ: «Θὰ σὲ ρωτήσω, κ᾽ ἐσὺ θὰ μοῦ ἀποκριθῇς: Ποῦ ἤσουνα τὸν καιρὸ ποὺ θεμελίωνα τὴ γῆ; Πές μου το, ἂν ἔχῃς γνώση... Ἔφραξα τὴ θάλασσα μὲ καστρόπετρες, τῆς ἔβαλα σύνορα, καὶ τῆς εἶπα: Ὡς ἐδῶ θἄρθῃς καὶ δὲν θὰ πᾶς παραπέρα, καὶ μέσα στὸν ἑαυτό σου θὰ σκάζουνε τὰ κύματά σου. Ἢ μαζί σου ἔβαλα τάξη στὸ χάραγμα τῆς αὐγῆς; Κι᾽ ὁ αὐγερινὸς γνωρίζει τὴν τάξη του... Ἢ μήπως ξέρεις τὸ δίχτυ τῆς Πούλιας καὶ τὸν φράχτη τοῦ Ὠρίωνα, ἢ γνωρίζεις τὰ γυρίσματα τοῦ οὐρανοῦ; Ἢ θὰ φωνάξῃς τὸ σύννεφο καὶ θἄρθῃ, καὶ θὰ σοῦ ὑπακούσῃ καὶ θὰ ῥίξῃ φοβερὴ νεροποντή; Ἢ θὰ στείλῃς τ᾽ ἀστροπελέκια καὶ θὰ τρέξουνε; Ποιός ἔδωσε στὶς γυναῖκες τὴ σοφία τ᾽ ἀργαλιοῦ καὶ τὴ γνώση στὸ κέντημα; Ἢ ἀπὸ τὴ δική σου φώτιση στέκεται ἀκίνητο τὸ γεράκι καὶ πετᾶ, κυττάζοντας κατὰ τὸ νοτιά; Ἤ, μὲ τὴ δική σου προσταγὴ ψηλώνει στὸν οὐρανὸ ὁ ἀητός, κι᾽ ὁ ἀγιούπας (γύψ) κάθεται ἀπάνω στὴ φωλιά του καὶ κλωσσᾶ, ποὺ εἶνε κανωμένη στὴν ἄκρη στὸν βράχο, κι᾽ ἀπὸ κεῖ γυρεύει νὰ βρῇ τὴ θροφή του; Τὰ μάτια του ἀπὸ μακρυὰ σημαδεύουνε...».

Φέρνοντας στὸν λογισμό μου αὐτὰ τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ, αἰσθάνομαι τὴ φύση, φύση ἁγιασμένη, ἱερὸ ἔργο τοῦ παντοδύναμου Θεοῦ, ποὺ δημιουργώντας την, ἔχυσε τὴν ἀγάπη του μέσα σὲ κάθε πλάσμα, στὶς φλέβες τῆς γῆς, στὶς φλέβες τῆς θάλασσας, στὶς φλέβες τῶν ζώων καὶ τῶν ἀνθρώπων.

Κάθουμαι στὸ μικρὸ περιβολάκι μας, καὶ μέσα στὴν ἡσυχία ποὺ εἶνε γύρω μου, νοιώθω μυριάδες πλάσματα, φωνὲς ποὺ δὲν ἀκούγονται, καὶ ποὺ ἔρχουνται ὄχι μόνο ἀπὸ τὰ ζωντανὰ ποὺ βρίσκουνται μακρυά, ἀλλὰ κι᾽ ἀπὸ τὰ χρωματιστὰ λουλούδια, ἀπὸ τὰ χλωρὰ καὶ καινούργια φύλλα τῶν δέντρων, ἀπὸ τὰ σκαθάρια, ἀπὸ τὰ μαμούδια, ἀπὸ τὰ πεταλούδια κι᾽ ἀπὸ τὰ μυγάκια ποὺ τριγυρίζουν πετώντας ἀνάμεσα στὰ δροσερὰ ἄνθια καὶ στὶς πρασινάδες. Μονάχα τὰ πουλάκια τ᾽ ἀκούγω νὰ κελαϊδοῦν μὲ τ᾽ αὐτιά μου. Ὅλα σήμερα εἶνε εὐτυχισμένα.

Ἡ ἀτμόσφαιρα εἶνε ζεστὴ καὶ μοσκοβολημένη, κι᾽ ὁ ἀγέρας μπαίνει δροσερὸς μέσα σου καὶ φτάνει ὥς τὴν καρδιά σου. Ἀπὸ μέσα της ἔχουνε φύγει τὰ πάθη ποὺ τὴ μολεύανε, κι᾽ ἀπόμεινε καθαρή. Κι᾽ οὔτε νὰ νοιώσῃς κἄν μπορεῖς πιὰ τί θὰ πῇ κακία. Μέσα σὲ μιὰ τέτοια βλογημένη πλάση, δὲν μπορεῖ νὰ ὑπάρχουνε ἄνθρωποι φθονεροί, ραδιοῦργοι, μικρολόγοι, φιλοκατήγοροι, ἀχάριστοι, αἱμοβόροι. Ἡ κακία σοῦ φαίνεται σὰν ψευτιά, σὰν ἕνας βραχνᾶς ποὺ σκόρπισε, καὶ δὲν ὑπάρχει πιὰ στὸν κόσμο.

Ὡστόσο, λίγο παραπέρα ἀπὸ τοῦτο τὸ μικρὸ περιβολάκι, ποὺ εἶνε τρυπωμένο ἀνάμεσα σὲ μικρὰ σπίτια καὶ σὲ μαντρότοιχους, οὐρλιάζει τὸ ἀνύσταχτο τέρας ποὺ λέγεται ζωή, κοινωνία καὶ πολιτισμός, ἡ σατανικὴ τούτη μηχανὴ ποὺ τὴν ἔκανε ἡ πονηρὴ διάνοια τ᾽ ἀνθρώπου. Τὴν ἔκανε γιὰ νὰ τὴν ἔχῃ σκλάβα του, μὰ ἐκείνη τὸν ἅρπαξε στὶς ρόδες της, τὸν μπέρδεψε στὰ γκρανάζια της, καὶ τὸν στριφογυρίζει δίχως ἔλεος. Τὸν ζάλισε σὰν τὸν σκύλο ποὺ κυνηγᾶ τὴν οὐρά του. Ὁ δυστυχὴς παραπατᾶ ζαλισμένος, λαχανιασμένος, μισοπεθαμένος, μὰ ὡστόσο, αὐτὸ τὸ κουρέλι θαρρεῖ πὼς γίνηκε θεός, τρισευτυχισμένος ἐξουσιαστὴς τῆς γῆς καὶ τ᾽ οὐρανοῦ, σκλάβος ποὺ ἔκανε ὁ ἴδιος τὶς ἁλυσίδες ποὺ εἶνε δεμένος γιὰ πάντα.

Κατεβαίνω στὴ Βαβυλῶνα [=Ἀθήνα] ὅσο μπορῶ πιὸ σπάνια, κι᾽ ὅποτε κατέβω στοὺς μεγάλους δρόμους, κιντυνεύω νὰ χάσω τὸν ἑαυτό μου. Συλλογίζομαι τὴ φωλιά μου, τὸ κηπάκι μου, τὰ πουλάκια, τὶς πεταλοῦδες, τὰ μερμήγκια, τὰ μυγάκια, ὅλα αὐτὰ τὰ ξεχασμένα πλάσματα ποὺ εἶνε σὰν ἐμένα, τιποτένια καὶ βιάζουμαι νὰ γυρίσω πίσω. Στὴν πολιτεία σὰν νὰ εἶμαι ξένος καὶ ξενητεμένος, σὰν νὰ ἦρθα πρώτη φορὰ σὲ μεγαλούπολη. Οἱ φάτσες ποὺ ἔχουνε οἱ ἄνθρωποι εἶνε δίχως ἔκφραση. Μοῦ φαίνουνται τόσο ξένοι, ποὺ λὲς καὶ βρίσκουνται στὴν ἄλλη ἄκρη τοῦ κόσμου, κι᾽ ἀκόμα μακρύτερα. Μακρυά, πολὺ μακρυά! Ἄλλης φυλῆς ἄνθρωποι, ἄλλα φερσίματα. Ἄλλα μυαλά, ἄλλα αἰσθήματα, ἀπότομοι, ἀσυμπάθητοι, ἀδιάφοροι, πεθαμένοι!

Μαζεύουνται κοπάδια-κοπάδια στὰ σταυροδρόμια, καὶ περιμένουνε ν᾽ ἀνάψῃ τὸ πράσινο φανάρι γιὰ νὰ περάσουνε ἀντίκρυ. Στριμώχνουμαι κ᾽ ἐγὼ ἀνάμεσά τους,

σὰν κανένα γίδι μέσα στὰ γίδια. Σὰν νὰ βρισκόμαστε στὴ δευτέρα Παρουσία!

Ἄλλα κοπάδια σπρώχνουνται μπροστὰ στὶς ἐκκλησιὲς τῆς νέας θρησκείας, στοὺς κινηματογράφους. Οἱ πόρτες, τὰ τζάμια κ᾽ οἱ τοῖχοι εἶνε γεμᾶτοι ἀπὸ γυμνὲς γυναῖκες ζωγραφισμένες. Ἕνα κορμὶ ἔδωσε ὁ Θεὸς στὸν ἄνθρωπο, καὶ μ᾽ αὐτὸ τρώγεται μέρα-νύχτα. Τὸ γυρίζει ἀπὸ δῶ, τὸ γυρίζει ἀπὸ κεῖ, τὸ μισογυμνώνει, τὸ ξεγυμνώνει ὁλότελα, ξανὰ τὸ μισοντύνει, κ᾽ ἔτσι βασανίζεται, δὲν ξέρει τί νὰ τὸ κάνῃ. Ἔ, κακορρίζικε ἄνθρωπε, τὸ ξεγύμνωσες, τὸ γύρισες ἀπὸ δῶ κι᾽ ἀπὸ κεῖ. Κ᾽ ἔπειτα, τί ἔκανες τάχα; Τὸ βρώμισες, τὸ μόλεψες, τὸ κουρέλιασες, τὸ ρεζίλεψες, κι᾽ ἀκόμα δὲν ἡσύχασες! Θεάματα, πυροτεχνήματα, ταινίες, σαρκολατρεία, ἐξαχρείωση, ζωὴ δίχως καμμιὰ οὐσία. Δὲν πᾶς ν᾽ ἀπογευτῆς λίγη ἀληθινὴ ζωή. Παρὰ κλείνεσαι μέσα στὰ σκοτεινὰ μπουντρούμια καὶ πασκίζεις νὰ ψευτοζήσῃς μὲ τοὺς ἴσκιους, μὲ τὶς φωτογραφίες! Τί καταδίκη ἔπαθες! Τί κατάντημα, καὶ δὲν τὸ κατάλαβες! «Ἄνθρωπος, ἐν τιμῇ ὢν οὐ συνῆκεν. Κατελογίσθη [τὸ ὀρθό: «παρεσυνεβλήθη»] τοῖς κτήνεσιν τοῖς ἀνοήτοις καὶ ὡμοιώθη αὐτοῖς». «Ὁ ἄνθρωπος, ἐνῷ πλάστηκε τιμημένος δὲν τὸ κατάλαβε. Λογαριάσθηκε [ὀρθότερο: ἀνακατεύτηκε] μαζὶ μὲ τὰ ζῷα τὰ ἄλογα, κ᾽ ἔγινε ἕνα μ᾽ αὐτά».

Ἡ Ἀθήνα δὲν εἶνε πιὰ μιὰ πολιτεία ἑλληνική, κι᾽ ἂς λέμε ὅ,τι θέλουμε. Μήτε οἱ ἄνθρωποι, μήτε τὰ χτίρια. Ὁ ἥλιος ἔλειψε. Ὁ ἀγέρας βρώμισε. Ἀπορεῖς πῶς ἀλλάξανε ὅλα μέσα σὲ λίγα χρόνια, καὶ δὲν ἔμεινε τίποτα ποὺ νὰ θυμίζη πὼς βρίσκεσαι στὴν Ἑλλάδα. Μὰ δὲν μοιάζει μήτε μὲ ἀνατολίτικη πολιτεία, ὅπως ἤτανε τὸν καιρὸ ποὺ τὴν εἴχανε οἱ Τοῦρκοι. Εἶνε ἕνα μάζεμα ἀπὸ χτίρια ξενόφερτα, ποὺ καὶ στὸν τόπο τους εἶνε ὁλότελα ἄψυχα, παγωμένα, ἀνέκφραστα, ὅπως ἀνέκφραστοι γινήκανε κ᾽ οἱ ἄνθρωποι. Ἔτσι εἶνε οἱ «διεθνεῖς πόλεις καὶ οἱ διεθνεῖς ἄνθρωποι», ποὺ εἶνε τὸ καύχημα τῆς «διεθνοῦς κοσμογονίας», π᾽ ἀνάθεμά την, ποὺ ἔχει κάνει τὴ ζωὴ ἕνα πρᾶγμα ἄνοστο, ἀμύριστο, ἀνέκφραστο, κρύο κι᾽ ἀσυμπάθιστο. Εἶνε ἡ ζωὴ ἀποστειρωμένη ἀπὸ κάθε αἴσθημα, ἀπὸ κάθε πνευματικὸ σκίρτημα, ἀπὸ κάθε ζέστα τῆς καρδιᾶς.

Κυττάζω τὰ διάφορα χτίρια ποὺ στέκουνται σὰν τοὺς κρατῆρες τοῦ φεγγαριοῦ, ἀσυγκίνητα, ἄπονα στὸν ἄνθρωπο ποὺ τἄφτιαξε, ἀδιάφορα, χωρὶς νὰ τὰ γλυκαίνῃ ἡ ἀγάπη. Ἔχουνε ὅλες τὶς εὐκολίες καὶ τὶς ἀναπαύσεις, εἶνε γεμᾶτα κουμπιά, μὰ εἶνε σὰν ἀρχοντικοὶ τάφοι. Μέσα τους δὲν ὑπάρχει κανενὸς εἴδους ποίηση, νὰ ζεστάνῃ τὴν καρδιὰ τ᾽ ἀνθρώπου. Εἶνε κάτι ἀδιάφορες κι᾽ ἀνέκφραστες μηχανές, ἔρημες ἀπὸ ἀγάπη. Εἶνε οἱ κατοικίες τοῦ σημερινοῦ ἀνθρώπου, ποὺ ξεπλύθηκε καὶ ξεγυμνώθηκε ἀπὸ κάθε αἴσθημα. Εἶνε οἱ κατοικίες τοῦ γυάλινου ἀνθρώπου. Τέρατα κανωμένα μὲ σίδερα καὶ μὲ τζάμια. Ψυγεῖα γιὰ νὰ συντηροῦνται μέσα σ᾽ αὐτὰ τὰ ψυχικὰ καὶ πνευματικὰ πτώματα. Κι᾽ αὐτὴ τὴ δουλειὰ τὴν κάνουνε οἱ μεγάλοι ἀρχιτέκτονες, καὶ τὴ λένε ἀρχιτεκτονική: Σίδερα, τζάμια και πάγος! Ἀπὸ αὐτὰ τὰ βουβὰ κουτιὰ λείπει κάθε ἀνθρώπινη πνοή. Μηχανὲς νεκρὲς καὶ παγωμένες. Τί συγκέντρωση μπορεῖ νἄχῃ ἕνας ἄνθρωπος στὸν ἑαυτό του, ἀφοῦ κάθεται μέσα στὰ γυαλιά, καὶ βλέπουνε ἀπ᾽

ἔξω ἀκόμα καὶ τὴν τρίχα ποὺ θὰ πέσῃ ἀπὸ τὰ μαλλιά του; Γυάλινοι ἄνθρωποι, γυάλινα σπίτια. Μὲ τὸν καιρό, θὰ γίνουνε κι᾽ οἱ ἄνθρωποι διαφανεῖς σὰν τὰ τζάμια, καὶ θὰ βλέπῃ ὁ ἕνας τί γίνεται μέσα στὸν ἄλλον, τί συλλογίζεται, τί ἔφαγε, τί ἤπιε, πῶς δουλεύουνε τὰ πνευμόνια καὶ τὸ στομάχι του, πῶς χτυπᾶ ἡ καρδιά του... Ἀλλὰ ξέχασα, πὼς δὲν θἄχῃ πιὰ καρδιά, κι οὔτε αἷμα, μήτε αἰσθήματα. Αὐτὰ θὰ εἶνε πράγματα ποὺ τὰ εἶχε ἡ παλιὰ μάρκα τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ποὺ πάλιωσε πιὰ σήμερα.

Λένε πὼς ἡμεῖς ἤμαστε τοῦ παλιοῦ καιροῦ, καὶ πὼς δὲ μποροῦμε νὰ καταλάβουμε τὴ σύγχρονη ζωή. Αὐτὸ δὲν τὸ κρύβουμε, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τοῦτα ποὺ γράφω. Ἀλλά, γι᾽ αὐτὸ ἴσια-ἴσια ἤμαστε πολὺ καλά. Πάρα πολὺ καλὰ μάλιστα!

Σήμερα, ὅπως φαίνεται, τελείωσε ἡ ἱστορία τοῦ ἀνθρώπου, κ᾽ ἐμεῖς δὲν θέλουμε νὰ τὸν ἀποχωριστοῦμε αὐτὸν τὸν ἀγαπημένον ἄνθρωπο. Θέλουμε νὰ σώσουμε αὐτὸ τὸ εἶδος ποὺ πάγει νὰ χαθῇ, ὅπως σβήσανε τὰ μαμούθ, οἱ πλειστόσαυροι κ᾽ οἱ πτεροδάκτυλοι. Ὁ σημερινὸς ἄνθρωπος, ποὺ εἶνε ἄνθρωπος λίγο-πολὺ μοναχὰ στὸ ἐξωτερικό του, ἂς δώσῃ στὸν ἑαυτό του ὅποιο ὄνομα θέλει, ἀφοῦ δὲν καταδέχεται νὰ λέγεται ἄνθρωπος. Γιατὶ ὅπως λέγει, τὸν ξεπέρασε τὸν ἄνθρωπο.

Φ. ΚΟΝΤΟΓΛΟΥ

[ἀπὸ τὸ βιβλίο τοῦ μοναχοῦ Θεοκλήτου Διονυσιάτου, *Ὁ Φώτης Κόντογλου στὴν τρίτη διάστασή του*, σελ. 134. Πρωτοδημοσιεύθηκε στὴν καθημερινὴ πολιτικοκοινωνικὴ ἐφημερίδα τῆς Ἀθήνας «Ἐλευθερία», τὴν Κυριακὴ 10 Μαΐου 1964, στὴ στήλη «Κυριακάτικα Θέματα»].

[ἐπιλογή· ἱ. μονὴ Ἁγ. Αὐγουστίνου Φλωρίνης]

Χριστιανική Σπίθα

(Πηγή ηλ. κειμένου: impantokratoros.gr)

Διαβάστε ολόκληρο το πολυτονικό κείμενο πατώντας εδώ

Ο Κόντογλου στην "Άλλη Όψη":

Καθαρθώμεν τας αισθήσεις και οψόμεθα (Φώτης Κόντογλου)
Λογισμοί αμαρτωλού (Φώτης Κόντογλου)
Η δύναμη της πίστης και η αδυναμία της απιστίας (Φώτης Κόντογλου)
Ο Μέγας Βασίλειος κι ο Παραμορφωμένος Χριστιανισμός (Κόντογλου Φώτης)
Η δίψα της ειρήνης κι ο τρόμος της μπόμπας (Φώτης Κόντογλου)

Ο κόσμος της φθοράς και ο κόσμος της αφθαρσίας (Φώτης Κόντογλου)
Ο κόσμος στον δρόμο του. Δεν γίνεται πια μεταστροφή (Φώτης Κόντογλου)
Η φιλαργυρία. Η βαρειά αρρώστεια της ψυχής (Φώτης Κόντογλου)
Οι λίγοι καθυστερημένοι ανάμεσα στους σημερινούς ανθρώπους (Φώτης Κόντογλου)
Ρημαγμένες ψυχές. Από τις βαθυστόχαστες θεωρίες. (Φώτης Κόντογλου)

Αληθινή και όχι ψεύτικη χαρά (Φώτης Κόντογλου)

Οι Ελληνικές γιορτές και τα αγνά έθιμά μας (Φώτης Κόντογλου)

Ο σημερινός κόσμος. Το μέγα φρενοκομείο (Φώτης Κόντογλου)
Ξενομανίας το ανάγνωσμα. Γίναμε δυτικολάτρες (Φώτης Κόντογλου)
Ζωή πολυμέριμνη, χωρίς καμμιά εσωτερική ευτυχία (Φώτης Κόντογλου)
Ο μύθος του χταποδιού. Χαμογελαστοί εχθροί (Φώτης Κόντογλου)
Το βαθύ μυστήριο της Ορθοδοξίας. Ας το διαφυλάξουμε (Φώτης Κόντογλου)
Φώτης Κόντογλου, Κυδωνιεύς: Εις οσμήν ευωδίας πνευματικής (Νίκος Ορφανίδης)
Η Ορθοδοξία και οι θησαυροί της (Φώτης Κόντογλου)
Ο "Αμαθής και Αγροίκος Άγιος" Λουκάς ο Στειρίτης (Φώτης Κόντογλου)
Άγιος Νίκων ο "Μετανοείτε" (Φώτης Κόντογλου)